

26.76x31.65	1/2	20	עמוד	כותרת	גלובס -	19/08/2013	38399513-1
אורי גולדמן עורך די - 165180							

גאווה ישראלית, נסף זר

**מומחי מס
מסבירים: כך
מתחמקות חברות
ההייטק
מתשלום מסים
בישראל**

אלה לויז'נר, **"חדשות", עמ' 21-20**

האקזיט של טרסאטיר והעסקה למכירת Waze לגוגל מעוררים סימני שאלה לגבי שיעורי המס שמשלם ההייטק הישראלי • איך מצליחים הסטארט-אפים לשלם מס נמוך, כיצד יוצרים תכנון מס ומה מתכננת רשות המסים / אלה לויז'נר

יום חמישי בבוקר הודיעה ענקית המחשוב העולמית IBM שהיא רוכשת את חברת הסטארט-אפ הישראלית טרסאטיר. היקף העסקה לא פורסם, אולם ההערכות הן שמדובר בכ-700 מיליון דולר. האקזיט הזה מצטרף לעסקה נוספת – לפני כחודשיים חשף "גלובס" את העסקה שבמסגרתה נמכרה חברת הניווט הישראלית Waze לענקית החיפוש גוגל. שתי העסקאות הללו,

שמצטרפות לשורה ארוכה של אקזיטים בחודשים האחרונים, עוררו שמחה גדולה בקרב בעלי המניות, המייסדים והעובדים בחברות הנרכשות. מי שהפגינו שמחה מאופקת יותר הם אנשי רשות המסים שהיו שמחים לקבל נתח גדול יותר.

נכון להיום, אין נתונים מלאים לגבי השאלה מה תהיה חבות המס של שלמה קרמר באקזיט. מקורבים לקרמר מבהירים כי הוא ישלם בישראל מס מלא, כתושב ישראל, על מכירת אחזקותיו בחברה – זאת אומרת מס של כ-30% מהמכירה, שעשוי להגיע לכ-70 מיליון דולר. אך, כאמור, לא תמיד המדינה הנהיגה מסכומים חלומיים כאלה.

רגע אחרי עסקת גוגל-וויז'נר פורסמו בתקשורת הערכות שלפיהן תקבל מדינת ישראל כמיליארד שקל. בדיקה שערך "גלובס" גילתה שהסכום נמוך באופן משמעותי והוא צפוי להסתכם בכ-200 מיליון שקל ואולי אף פחות. הפער הדרמטי הזה בין מה שהמדינה חולמת לקבל בעסקות אקזיט, לבין מה שהיא מקבלת בפועל, מעלה תהיות לגבי תשלומי המס של חברות ההייטק.

אנשי ההייטק הישראלי אחראים ללא מעט המצאות ופיתוחים, אבל מסתבר שיש תחום נוסף שבו הם מגלים יצירתיות – תכנוני מס. המהלכים האלה מאפשרים לחברות, למשקיעים, למייסדים ולעובדים – לחסוך סכומים שנעים מעשרות אלפי שקלים ועד מיליוני שקלים.

שני תנאים עיקריים

בעקבות שני האקזיטים המרשימים פנה "גלובס" למומחי מס שמסבירים איך כל המעורבים מצליחים לשלם לכיסם סכומי עתק ורק המדינה נשארת עם חצי תאוותה בידה. "צריך לחלק את הטבות המס ותכנוני המס שנעשים בתחום ההייטק לכמה רמות – רמת החברה, רמת העובדים, רמת הפאונדר-המייסד, רמת המשקיעים ורמת העובדים", מסביר עו"ד ד"ר אייל שנהב, שותף מנהל במשרד שנהב ושות', שמתמחה במיסים והייטק.

לדברי שנהב, "ברמת החברה, המטרה היא להביא את הרווחים למדינה שיש בה את שיעורי המס הנמוכים ביותר. חברות ההייטק, בהיותן בינלאומיות מטבען, אלופות במציאת המקום שיאפשר להן את התשלום הנמוך ביותר. ברמת העובדים הם חוסכים מס כשהם משלמים מס רווחי הון על האופציות, במקום מס גבוה יותר על משכורת. ברמת המייסדים הם פשוט צריכים להקים חברה אופ-שור (מקלט מס) או לעבור בעצמם לגור במקום שבו מדיניות המס מקלה יותר וכבר הם משלמים פחות מס. יש הרבה

דרכים יצירתיות לחסוך מס בחברות ההייטק הקטנות". עו"ד בני טובי, שותף, מנהל מחלקת מיסוי בינלאומי במשרד שקל ושות', מסביר איך החיסכון הזה מתבצע בפועל ברמת החברה. "ההטבה הגדולה ביותר שניתנת לחברות הייטק, נובעת מכוח חוק עידוד השקעות הון. אלה אותן הטבות שניתנות לטבע, אינטל וכדומה. לא הרבה אנשים מודעים לזה שהטבות האלה ניתנות גם

יורד ל-9% או ל-16%, בהתאם לאזור שבו פועלת החברה. "הטבה נוספת מכוח החוק היא הטבה שניתנת לבעלי המניות של החברות האלה שמשלמים מס על דיבידנד של 20% במקום מס של 25% או 30% לבעל השליטה, שאלה שיעורי המס שחלים על בעלי מניות בחברות רגילות. זה הדבר הכי פשוט. מי שפועל בישראל ולא רוצה עכשיו לעשות תכנוני מס בינלאומיים וכדומה, הולך על הדבר הזה. היום זה יותר

האקזיט של טרסאטיר. שיעורי המס הנמוכים ביותר

משתלם אפילו מהקמה של חברות מחוץ לישראל".

השליטה מחוץ לישראל

עד לאחרונה הייתה לחברות הישראליות מוטיבציה להישאר בארץ, לפחות באופן חלקי, בעקבות ההטבות שקיבלו כאמור לפי חוק עידוד השקעות הון. כעת, במסגרת אישור חוק ההסדרים לשנים 2013-2014, נקבע כי לחברות העומדות בתנאים לפי החוק לעידוד השקעות הון, יעלה מס החברות למפעלים בפריפריה מ-6%

ל-9% ולמפעלים במרכז הארץ מ-12% ל-16%.

"עכשיו צריך לראות מה

יקרה בעקבות עליית המס. אולי חברות יעדיפו לברוח לאירלנד ולמדינות שבהן מדיניות המס נוחה יותר", מבהיר עו"ד ד"ר שנהב.

זה בדיוק המסלול השני שבו בוחרות חברות ההייטק כדי להפחית את חבות המס שלהם. עו"ד טובי: "זה מאוד פשוט. אני מקים את החברה הראשית במדינת מקלט מס, שזה יכול להיות במדינת אופף-שור קלאסית כמו איי הבתולה הבריטית או איי קיימן או שזה יכול להיות מדינת מקלט מס יותר אלגנטית כמו קפריסין, אירלנד או מדינות שבהן יש שיעורי מס חברות נמוכים.

"את הקניין הרוחני, הידע של חברת ההייטק, מעבירים לאותה מדינה, לאותה חברה ראשית. במקביל, מוקמת גם חברה בישראל, והפעילות של החברה עצמה, פעילות הפיתוח, מתבצעת בישראל. אותה חברה בישראל שעוסקת בפיתוח וייצור, נותנת שירותי מחקר ופיתוח לחברה הראשית שלנו בחו"ל. מה שזה אומר מבחינת המס זה שהקניין הרוחני שלהלכה למעשה מפותח פה בישראל שייך לחברה הראשית, והחברה הראשית שממוקמת כאמור במקלט מס, במדינה שבה יש שיעור מס נמוך, היא זאת שבעצם זכאית לרוב ההכנסות שנובעות מהמוצר הזה. "בהתאם לחוקי הכלכלה מי שהוא הבעלים של היעד, או של הקניין הרוחני, הוא גם זכאי למירב הרווחים שנובעים מהמוצר הזה, מהידע הזה.

נניה שהמיזם הבן לאומי הכולל הזה, נגיד כל כולו הרוויח 100 שקל, אז מייחסים 80 שקלים לחברה הראשית ו-20 שקלים לחברה הישראלית שבמסגרתה מתבצעת פעילות המחקר ופיתוח.

"יוצא שבמקלטי המס, שם יש שיעור מס נמוכים, ושיעורי מס נמוכים במיוחד להכנסות שנובעות מקניין רוחני, נמצאות רוב ההכנסות והן ממוסות בשיעורי המס הנמוכים. רק חלק קטן מההכנסה ממוסה בשיעור מס גבוה יחסית בישראל. וכך בעצם חוסכים מס בקלות".

מה ההבדל בין חברת הייטק לחברות אחרות במשק במובן הזה?

עו"ד ד"ר שנהב: "גם חברת טקסטיל יכולה לשחק את המשחק הזה, אבל היכולת לתמרן בהייטק היא הרבה יותר גדולה כי רוב הרווחים בחברות הללו נובעים מהקניין הרוחני, ואתה יכול לרשום את הקניין הרוחני בכל מיני מקומות בעולם. יש לך הרבה יותר גמישות.

"הגלובליות של הפעילות שלך, מאפשרת לך הרבה יותר יכולת תמרון מאשר חברה שהיא יותר לוקלית. אם אני עסק שמוכר גבינה, תנובה למשל, מה אני יכול לעשות? מה הם יגידו שכל הרווחים שלהם באירלנד? זה לא הגיוני. הם לא מוכרים באירלנד, הם לא מוכרים בחו"ל, הם מוכרים בארץ. אם אני חברה שמוכרת

בכל העולם או יש לי יותר משחק להגיד שהמכירות שלי לסין יהיו דרך הונג-קונג למשל".
עו"ד טובי: "כשאנחנו מדברים

בני טובי (צילום: יח"צ)

עו"ד בני טובי: "במקלטי המס יש שיעורי מס נמוכים להכנסות שנובעות מקניין רוחני. שם נמצאות רוב ההכנסות והן ממוסות בשיעורי מס נמוכים. חלק קטן מההכנסה ממוסה בשיעור גבוה"

על עסקים שהם לא עסקי היי-טק, הרבה יותר קשה לשלוט ולנהל את החברה מחוץ לישראל, כי תמיד יש סחורות או לוגיסטיקה יותר מורכבת. "הגבול בין שליטה וניהול מחוץ לישראל, לבין שליטה וניהול בישראל הוא מאוד מאוד דק, לא תמיד יודעים איפה מתבצעים השליטה והניהול. בחברות היי-טק, כשמדובר בקניין, כלומר במוצרים שהם בלתי מוחשיים, שלא דורשים הרבה לוגיסטיקה, יותר פשוט לבוא ולטעון שהשליטה והניהול הם מחוץ לישראל".

המשקיעים הזרים של Waze

חיסכון המס נוגע לכל מי שפעיל בתחום ההייטק ולא רק לחברות עצמן. במקרה של עסקת גוגל-וויז "הפסד" המס המשמעותי נבע מהעובדה שהמשקיעים של וויז, ברובם, הם גופים זרים, שאינם חייבים פה במס. "בהגדרה יש להם פטור. לכל המשקיעים הזרים וגם למי שמשקיע דרך חברות אופ" שור יש פטור", אומר עו"ד ד"ר שנהב. לדבריו, "היסטורית זה לא היה המצב אבל ב-2009 זה השתנה, והיום כל משקיע זר שבא לארץ פטור ממס".

● ישראל יוכל בדרכים יצירתיות להשוות את חיוב המס שלו לשל משקיע הזר? שנהב: "ישראלי יכול לעשות זאת אם הוא יקים כל מיני מבנים, חברות אופ"שור וטרסטס (נאמנויות) וכל מיני דברים כאלה באופן שבו הוא יוכל להציג את עצמו כמשקיע זר. זה לא פשוט, הוא צריך להראות שיש חברה זרה, עם שליטה וניהול בחו"ל, וכל מיני פעולות, אבל אם הוא ייצור מבנה מורכב או לא יעלו על זה שהוא משקיע ישראלי". לדברי עו"ד אורי גולדמן,

ממשרד גולדמן ושות', שמתמחה במיסוי: "בעיקרון תכנון המס של המשקיעים הוא די פשוט. ההשקעה מתבצעת באמצעות חברה זרה, עדיף חברת אופ"שור כדי שלא לשלם מס באף מדינה. "בעלי המניות בחברה צריכים להיות לפחות 50% תושבי חוץ כדי שהחברה לא תוגדר על פי הדין הישראלי כחברה

נשלטת זרה שחייבת מס בישראל. אם ישראלי מעוניין בתכנון מס כזה הוא צריך להוסיף שותף זר שיחזיק בלפחות 50%. מאחר ובתחום ההייטק בדרך כלל משקיעים גם תושבי חוץ, לא נראה שיש בעיה למצוא שותף כזה". עו"ד (רו"ח) ויקטור עטיה, ממשרד גולדמן, מוסיף, כי "חשוב גם שהחברה לא תנוהל

אייל שנהב (צילום: תמר חצירי)

עו"ד ד"ר אייל שנהב: "ההטבה הגדולה ביותר שניתנת לחברות הייטק, נובעת מכוח חוק עידוד השקעות הון. אלה אותן הטבות שניתנות לטבע, אינטל וכדומה. ההטבות האלה ניתנות גם לחברות קטנות"

מישראל כדי שרשויות המס לא יהפכו את החברה לתושבת ישראל אך זאת לא בעיה כי מדובר בחברת אחזקות שלא דורשת כלל ניהול ובאמצעות מינוי דירקטוריון מקומי מתגברים די בקלות על משוכה זו".

כאשר התנאים האלה מתקיימים, מסבירים גולדמן ועטיה, "מכירת המניות בשלב האקוויט מתבצעת למעשה על יד גוף שנחשב לתושב. על פי פקודת המס הגוף הזה פטור ממס בגין רווחי הון בישראל וכך כל התמורה מהאקוויט של הישראלי השותף בחברה לא ממוסה בישראל כלל".

לדברי גולדמן, "רק אם הישראלי יקבל דיבידנד מהחברה הוא ימוסה ב-25% או 30% תלוי בשיעור האחזקה שלו בחברה, אך הוא לא חייב לחלק את רווחיו כדיבידנד, לפחות לא את כל הסכום. מעבר לכך הוא יכול להמשיך ולהשקיע כספים באמצעות החברה האופ"שורית ולא לחלק דיבידנד לעולם וכך להימנע ממס בישראל בכלל. הוא יכול, גם לאחר האקוויט, להעתיק את תושבתו מחוץ לישראל לזמן מה, לקבל את הדיבידנד השמן ללא חיוב מס בישראל מתוקף זה שהוא לא תושב ישראל ולאחר תקופה מסוימת לשוב לישראל עם הכסף וללא חיוב מס כלל".

כאשר מדובר בתכנון מס מהסוג האמור, מסבירים גולדמן ועטיה, "רשויות המס בישראל לא יכולות לעשות דבר, לא במישור הפלילי ואף לא באזרחי".

השניים מוסיפים כי "ישנם משקיעים שאכן יתנו את השקעתם בכך שיתאפשר להם להשקיע באמצעות חברת אופ"שור, ונראה שהדבר לא יהווה בעיה לאף אחד מהשותפים בהשקעה, שכן אין בכך דבר אשר יכול להשפיע על חברת המטרה כל עוד הכסף בסופו של דבר נכנס לטובת ההשקעה ולא משנה מהיכן".

העובדים לא פראירים

בנוסף לקרנות שמשלמות מס נמוך, גם מייסדי החברות שואפים לצמצם את החבות. שנהב מסביר: "באופן כללי היום למייסדים במכירת מניות יש חבות מס של 25% מס רווח הון או 30% אם הם בעלי שליטה - בעלי מניות מהותיים, במקרה שהם מחזיקים מעל 10% בסטארט-אפ. מייסד יכול

להפחית את המס שלו בדרכים שונות, למשל אם הוא עובר לחו"ל. יש לו אפשרות לעבור למדינה שבה המס הוא נמוך יותר מישראל, ואז לשלם מס יותר נמוך. היו מקרים כאלה, שמייסד עזב את הארץ וגר בחו"ל בשנים שהוא מוכר את החברה או שהוא מקים מראש את החברה כחברת אופ"שור,

עובר לגור בחו"ל ומחלק דיבידנדים, והוא לא משלם מס על הדיבידנדים, כי הוא יצא מהארץ, אז הוא לא חייב מס בארץ יותר".

מי שגורפים סכומים צנועים יותר הם העובדים, אבל מסתבר שגם הם לא פראירים. שנהב: "היום עובד יכול לקבל אופציות ולשלם מס בשיעור של 25%. אם הוא היה מקבל את אותם הסכומים כמשכורת או כמובן שהיה משלם מס שולי שקרוב ל-50%. יוצא בפועל שעובדים בהייטק מחזיקים בהרבה סטארט-אפים שנמכר בין 10% ל-20% שבעצם נכנסים לעובדים כ-25% מס".

בעבר התנהלו ויכוחים משמעותיים סביב האקולה האם האופציות צריכות להיות ממוסות כהכנסה או כרווח

עו"ד אורי גולדמן: "תכנון המס של המשקיעים הוא די פשוט. בעלי המניות בחברה צריכים להיות לפחות 50% תושבי חוץ כדי שהחברה לא תוגדר על פי הדין הישראלי כחברה זרה שחייבת מס בישראל"

עו"ד אורי גולדמן (צילום: ישראל מלובני)

עו"ד אורי גולדמן (צילום: ישראל מלובני)

הון. בסופו של דבר קבעה רשות המסים מנגנון שמאפשר להעניק לעובדים מניות שיוקצו ממכירת חברה בהפסד, כך שיוכרו כתגמול "הוני", כלומר עם מיסוי של 25% בלבד, ולא כתגמול מבוסס הכנסה. מנגד, נקבע כי החברה לא תקבל את העברת האופציות לעובד כהוצאה מוכרת.

"אם העובד הרוויח מיליון שקל, אז החברה לא קיבלה הוצאה של מיליון שקל, ולכאורה זה נראה בסדר, כי העובד שילם פחות מס אבל גם החברה לא קיבלה את ההוצאה. אם זה היה משכורת, אז העובד היה משלם יותר מס והחברה כן הייתה מקבלת את ההוצאה", אומר שנהב. לדבריו, מדובר בהסתכלות שגויה: "כשמסתכלים על זה מהזווית היותר מאקרו, זה נראה לי טעות, כי רוב חברות הסטארט-אפ נמצאות בהפסדים ממילא, וההוצאה הזו לא הייתה עוזרת להן. הן צוברות הפסדים של עשרות מיליוני שקלים על פני השנים ולכן להכיר בזה כהוצאה לא משנה את מצבן".

רשות המסים בודקת

ברשות המסים מודעים לתכנוני המס שהוזכרו בכתבה. ברשות מספרים, לא לציטוט, על שני מנגנונים שעשויים לשנות את התמונה. אופציה אחת ששוקלים ברשות המסים היא לבצע הרמת מסך לגבי הקניין הרוחני. מדובר במקרים שבהם חברות רושמות את הקניין הרוחני (ה-IP) על שם חברה זרה שגרשמת מעבר לים, באיי קיימן לדוגמה, ומציגות מצב לפיו החברה הישראלית משתמשת ב-IP של החברה הזרה כך שהיא נדרשת לשלם תמלוגים על השימוש ב-IP כחלק עיקרי מההכנסות שלה וזה יורד מחיוב המיסוי. רשות המסים תשקול במקרה כזה להוכיח שהחברה הזרה יש פעילות אמיתית ולא מדובר רק ב"תיבת דואר".

נושא אחר שאותו בוחנת הרשות נוגע לרכישות. אם החברה הרוכשת רוצה להעביר את הטכנולוגיה של החברה הישראלית שנרכשה מעבר לים, היא מציגה את הטכנולוגיה והעובדים כאן בשווי מאוד נמוך וכך קל לה יותר להוציא את הפעילות או הטכנולוגיה החוצה, ולקבל הקלות מרשות המסים, בעקבות תמלוגים מהפעילות המקומית לחברה שרכשה בחו"ל. רשות המסים טוענת כי הנכסים יוכרו בשווי האמיתי, לצורך המיסוי, להעברת הנכסים. אם העסקה התבצעה במחיר של מיליארד דולר, צריך להתייחס לשווי הפעילות והטכנולוגיה כאן לפי שווי זה. ●

איור: גיל גיבלי